

Torgny Lilja

SKUGGSÅNG

Dikter & aforismer

Torgny Lilja ● Skuggsång

Omslag av författaren. Framsida: "The Bachelor", al fresco, 1991/1998. Baksida: "My Home", al fresco, 1991/1998. Båda bilderna är genererade med Pentax ME ESR-kamera, 28 mm optik, Macintosh PPC och Adobe Photoshop 4.0.

Innehåll

Till Christina!	7
-----------------------	---

Romans

Skymning	11
Se aldrig länge mot solen!	12
Mitt hjärtas fågel	13
Eftertanke	14
Ord för din mun	15
Romans I–III	16
Narcissus	19
Serenad	20
On the Dance Floor	21
In My Mind	22

Hymn

Själarnas harmoni	25
Riddaren av den borgerliga skepnaden ..	26
Stål och motor	27
Det blåa rummet	28
Glas	29
Det finns en port	30
Lindansaren	32

I förbigående	33
M/s Estonia in memoriam	34
Beauty on Water	35

Elegi

En diktares tysta spår	39
Poseidon	40
Under stjärnor	42
Hjärtats törst	43
Riddaren och jungfrun	44
Betraktelse	46
Kålmasken	47
Fragment	48
Höstmåne	49
Vandrarens nattsång	50

Aforismer

Om varat	53
Om människan	55
Om känslorna	58
Om språket	62
Om samhället	65
Om tiden	67

<i>Kommentar</i>	70
------------------------	----

Till Christina!

DINA ÖGONS gröna ängar
är de ljuvaste jag vet!
Där hörs ljud av strängar
och en klingande trumpet. —

Låt inte min själ förtvina,
ty jag älskar ju blott dig,
bländande Christina! —
Säg då: att du älskar mig!

1995

Romans

”Jag köpte min bostad för pengar,
för mig fanns ej annan att få!”

GUSTAF DÖDING

Skymning

CIKADANS gnissel
viskar i sommarbrisen:
stilla, stilla frid...

1995

Se aldrig länge mot solen!

DU FÅR inte se på solen, älskade
den gör dig blind. —
Skåda i stället stjärnorna
som breder ut sina eldar över vattnen!
Lyssna till vinden
och till havet som rullar in emot land!

Solen värmer dig
ger liv och lyser upp
i den eviga natten.
Men se aldrig på själva solen!
Känn den varma sanden
det ljumma vattnet som svalkar!

Lägg ditt medvetande i mitt
och gör vad du vill —
men se aldrig länge mot solen!

Mitt hjärtas fågel

VARFÖR flög du?

Säg, vart bar dig dina vingar?

Endast i det förgångna ser jag dig nu...

Vem jag är?

Du känner mig inte mer än månljuset

som snuddar din panna

solen i ditt öga

dimman i en skogslänta.

Kanske är jag en vind

som kommer och går

kanske är jag ett regn

som faller ibland

eller ett skimmer på vattnet. —

Medan det unga ännu brinner i mitt öga

vill jag träffa dig —

så vill jag att du ska lära känna mig!

Eftertanke

JAG STÄLLER upp ett fönster
mot detta ljumma landskap.
Genom det öppna fönstret
faller ljus
i den unga kvinnans hår.

Över tidningen och bordet
och in i mitt unga sinne
faller ljus:

Man kan beundra någons yttre
utan att förälska sig
likaväl som man kan uppleva
ett vackert landskap
utan att ämna bosätta sig där —

ändå händer det att man stannar.

1986

Ord för din mun

JAG VILL skapa klanger för ditt öra,
skänka ljud för din förgyllda mun,
ljud som klingar liksom sorlet ur en brunn.
Dröj dig kvar en stund, och du ska höra

uttolkade: regnets dunkla tankar,
när det duggar över åkerns säd;
ord av vinden, som besjunger skira träd,
där den trånande och evig vankar

rastlöst av och an bland lövens vimmel...
Jag ska forma bilder för din blick
så att dina läppar ler och säger: ”Drick
ur min källa kvällens djupblå himmel!”

1985, 1995

Romans

I.

KRING DIN gestalt kom allt att välva
sig; varje stjärna där fanns till
för dig, som fick min rymd att skälva
och själva tiden att stå still. —
Du var som vindar i april!

Som luften var ditt sätt att vara;
din själ förnam jag som en fläkt,
ett sus eller ett stråkdirag bara.
En bris fanns i din andedräkt
och i den kärlek som du väckt.

Jag saknar ännu all den lycka
som flyktigt rörde vid min kind,
och som jag hade velat trycka,
då du försvann vid hjärtats grind...
Det känns som en novembervind. —

1995

II.

LIKT ÄPPELTRÄD, vars blom på våren
slår ut i många hundratal,
så glöder i de unga åren
en känsla både het och sval...
Den blandar lust med kärlekskval.

Med tiden blir det frukt av kärnor. —
En blomma var din röda mun.
I dina ögon tändes stjärnor
likt skimmer ur en evig brunn
(där ytans bild är ytterst tunn).

Under en vårsky ska vi traska
mot skymningsland och iskall död.
Så låt mig brinna, bli till aska,
som flammar upp med höstens glöd
och färgar horisonten röd...

III.

DEN KÄRLEK som jag fordom kände
var endast anad, kanske drömd...

Likväl en låga ständigt brände
i själen, där den nu är gömd;
min sorg är sedan länge glömd.

Snart famnas jag av vinternatten,
som finns i varje levnadslopp
likt strida strömmar under vatten.
Då lämnar krafterna min kropp,
och längtan blir förlorat hopp!

Jag vill att du, som gav mig orden,
ska ta dem åter, när jag går
så stilla till den tysta jorden,
dit sommarljuset aldrig når. —
Där saknas månader och år...

1996–97

Narcissus

DET SOM en ljummen vår fick dig att våga
ta steget ut mot vidderna vid stranden
och plötsligt lösgöra familjebanden
var kanske hjärtats längtansfyllda låga...

Eller var det helt enkelt världslig plåga,
som drev dig bort med vindarna och sanden,
tills du i ensamheten nådde randen
av all din egen innersta förmåga?

Behagligt lutad vid en vattenspegel
blev du av blickens dunkla fågring fången!
Du märkte aldrig molnens fyllda segel

och hörde inte längre fågelsången,
då ljuset glimmade som ur en degel,
och du i andakt såg din bild den gången.

Serenad

DET VAR en gång en näktergal,
som sjöng i skog och dal.

Men ingen ville höra på,
så virtuosen kände sig rätt grå. —

Då kom med päls och yvig svans
en miss, som var den vackraste som fanns.

Hon spann: ”Men Näkter, säj,
du kan väl sjunga här för mej!”

Strax slog sig fågeln ned vid hennes nos
och kvad om daggen på en nyponros. —

Den sluga kattan tog ett språng,
och sedan hördes ingen sång...

1996

On the Dance Floor

“*HEY THERE*, strange lil’ sista,
What’s the thang that makes ya move?
Is this a new kinda groove?”
“It’s all voodoo, mista!”

“You’re so cute, lil’ sista,
And those tropic eyez are blessed!
Still, you tremble like one possessed...”
“That’s the magic, mista!”

1997

In My Mind

THE GIRL was very sweet
With eyes so blue; the one
You least expect to meet.
But with her was her son.

She smiled and suddenly
My heart was beating fast.
What for I could not see
Then thinking of the past...

1997

Hymn

”Endast Sverige svenska kräftor har!”
CARL JOHAN ENGQVIST

Själarnas harmoni

VI MÖTTES och språkades
i evighetens tidlöshet
i sfärer av tomrum och mörker
på gränsen mellan två världar. —
Barn av skilda solar...

1980

Riddaren av den borgerliga skepnaden

HAN DROG åstad —
kunskap var det mått
han mätte med,
vår tids Don Quijote,

en riddersman
med linjal som svärd —
och blev förstås
blott en annan lärd,

som drev omkring
under många år,
i regn och rusk,
solsken — höst och vår.

1981

Stål och motor

STRÅLKASTARLJUSEN sveper
genom natten
skogens silhuett
drar förbi
nu är jag
stål och motor
talar symbolernas språk
nu är jag
asfaltens
små lysande
streck
som rusar
emot.

1982

Det blåa rummet

VI RÖR oss i det blåa rummet
där speglarna blandar våra ansikten
med tapeternas mönster
och doften av instängda minnen.
Döden bär du inom dig
du bär havet, det okända, i dina ådror.
Vi rör oss under träden
där gräset ännu är vått
och blodet förenar köttet
med våra skuggor.
I speglarnas oändligheter kliver vi
i våra drömmar stiger vi
 sjunker vi
och du kan känna din skugga falla
medan dammet lägger sig
över de ytor mot vilka du viskar:
”Vem vaktar oss?”

1982

Glas

GLÖDANDE massa
formad med vassa verktyg
i vana händer.
Närvaro genom dess form.
Uppenbar dess frånvaro.

1989, 1999

Det finns en port

DET FINNS en port.

Bakom den:

ekande steg

och stängda dörrar

på varje avsats.

Där finns en dörr

med *hennes* namn

på brevinkastet.

Bakom den:

ett möblerat hem.

I årtal

har porten varit

stängd, dörren

låst och hemmet

obebott!

Denna kväll
lyser fönstren
och en grytlapp
håller den låsbara
porten på glänt...

1989

Lindansaren

HÖGT ÖVER mängden
förflyttar jag mig stegvis;
utan att se ner
balanserar jag min stav.
Livet har inget skyddsnet...

1995

I förbigående

DEN STELA dockan har ett sällsamt liv,
poserar evigt stum i aftonklänning
i ljuset bortom stadens tidsfördriv,
bebådar skönhet (för en billig penning);
hon skimrar klart i kvällens gråa dis,
där mängden rör sig i ett invariant mönster
och knappast någon verkar ta notis,
när de passerar klädbutikens fönster.

1995

M/s Estonia in memoriam

KYLIGT BLÅSTE det den natten,
då Estonia lämnade sin hamn
för en sista färd på vida vatten...

Mayday, mayday...

Med sin passagerarlistas tusen namn
sjönk hon djupt i havets famn.

Många hundra blev så fångna
på ett skepp som skyndsamt gått i kvav —
likt en katastrof ur det förgångna. —

This is Estonia.

Man ska minnas de ombordvarandes grav,
när man far på detta hav...

1995

Beauty on Water

HERE I am sitting in the summer heat
With evening shadows on my sunburnt face,
While in bikini, cooling her bare feet
Or from a leaning pose, she shows true grace.

Whenever I am resting by the stream,
These waves are slowly whispering to my ear...
Like costly jewels, I can watch them gleam
From many miles away, or very near.

At dusk, they still reflect some kind of light
And then begin to spread the morning glow,
When dawn withdraws the curtains of the night.

From well-known places, where the waters flow
Forever, our souls will soon be gone,
But for a while we have to carry on.

Elegi

”Av arbetare är du kommen,
arbetare skall du varda.”

ANONYM

En diktares tysta spår

EN ENSAM man
går i diktens land,
tar upp en helt
vanlig sten ibland,

förvandlar allt,
medan tiden går;
den följer tätt
skaldens tysta spår. —

Snart slipas här,
på en öde strand,
den dödes ben —
och hans stenars sand. —

Poseidon

NU HAR Poseidon strandat —
med havets hemlighet —
bland änglarna, som landat
med flöjt och med trumpet;
och solens hetta bränner
på dödens stora scen,
fast ingen längre känner
bland brons, betong och sten. —

Hör, Orfeus blandar toner
om dröm och verklighet,
om livets illusioner,
om det som ingen vet;
han spelar för de fallna,
som hörde stålets sång,
som såg sitt smide kallna
och följde hjulens gång.

Men guldet fick predika,
och aldrig stacks ett spett
i hjulet för de rika,
som spelade roulett;
de satsade om tingen,
man höjde tusenfalt,
men vann det gjorde ingen —
blott döden, som tog allt. —

Och Orfeus knäpper toner
om det som ingen vet,
om änglarnas visioner,
om havets hemlighet.

1982

Under stjärnor

VINDEN känner du, vandrare
under stjärnor —
mörka trädtoppar, strandspegling
månen över din axel.

Ytans rörelse
grumlar ansiktet
i stjärnornas dans.

Som ljuset sjunker du
bortom bilden
i det kalla vattnet.
När ska vi nå
främmande världar?

1980

Hjärtats törst

BORT FRÅN ljusen och de glada skratten,
ner till drömmars mörka vattendrag,
drar jag ensam genom natten
för att svalka mig ett slag. —

Men i hjärtat bär jag ständigt plågan,
bränner längtan i mitt bleka bröst,
tills jag slutligt släcker lågan
för att dricka gränslös tröst!

1982–85

Riddaren och jungfrun

”Du äng, låt kalkar glimma [...]”

VERNER VON HEIDENSTAM

MELLAN SKOG och havsstrand står ett
ungt par — hon i en lång vit skrud,
med en glimt av skymningen i håret. —
Han viskar till sin brud:

”Du har vuxit, flicka lilla,
ett blomster på jungfrulig fot...”

”Riddare, ack, gör mej inget illa,
ryck inte upp min rot!

Jag har levt här invid skogen,
en liten tös med lockigt hår,
liksom skuggan varit marken trogen
min levnads fjorton år. —

Se, i handen håller jag en
blek maskrosboll, som snart ska dö;
dess sfär spricker innan morgondagen,
som nås av blott ett frö...”

”Blås, min flicka! Låt en strimma
av kärlek blända livets strid,
och låt ängens maskrosbollar glimma
i evig, evig tid!”

1982

Betraktelse

I DINA ögons ljus
betraktar jag mig själv,
syns träden kring vårt hus
som i en stilla älv...
Din ögonfärg är brun,
och min är nästan blå. —
Som i en fågels dun
finns skymning i oss två.

1985

Kålmasken

JAG ÄR en kålmask. Tvi!
Och aldrig, aldrig ska jag fjäril bli!
När mina syskon flyger vita
och sommaren står grön,
då får jag fortfarande slita —
det är min enda lön!
Jag ville bli en fjäril,
jag ville sväva fri,
men aldrig av mitt käril
ska det en fjäril bli.
Tvi!

1983

Fragment

UNDER SIN levnad utkom vår diktare
blott med ett mindre urval lyrik,
ett hexameterrepos samt två stycken dramer.
Efter drömmarens bortgång fann man,
förvarade i en säck bland hans övriga saker,
manuskript till ett mycket stort antal
opublicerade diktalster och även pjäser.
Därutöver uppgick den avlidnes kvarlåtenskap
till sammanlagt drygt tolv riksdaler,
då medräknat alla dryckeskärl
samt trettiofyra tomma buteljer.

1985

Höstmåne

STÅENDE nära
slänten såg jag skymningen
vid månens skära.

1983, 1996

Vandrarens nattsång

ÖVER BERGENS kammar
är frid,
kring mörka stammar
härinvid
hörs ej minsta fågel nu;
stillnat har skogens ilar.
Vänta blott, snart vilar
även du.

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

Aforismer

Om varat

I Att existera innebär att förhålla sig till något.

I.1 Har materien alltid funnits, måste möjligheterna till liv också ha gjort det.

I.1.1 Livet är jordens mögel. (Venus har ugns-temperatur, medan Mars är djupfryst.)

I.2 Universum styrs av såväl slumpens som ordningens lagar: DNA visar hur flugan är nära släkt med spindeln, zebran med lejonet, duvan med höken och tiggaren med finansmannen.

I.2.1 All existens är summan av tillfälligheter. Medvetandet är ett sådant fönster mot evigheten.

I.2.2 Varje tanke har sitt upphov i en annan tanke eller i en varseblivning. Detsamma gäller för drömmar.

I.2.3 Form föder form. Allt är associationer...

1.2.4 Kontraster och upprepningar är grundläggande för all vår verklighetsuppfattning. Därför har de också stor betydelse inom många sorters tillämpad estetik.

1.3 Våra fem sinnen svarar mot olika rörelser hos materien: fast form (känsl), vätska (smak), gas (lukt), ljud (hörsel), ljus (syn).

1.3.1 Med sinnena upplever vi förändringen.

1.3.2 Också medvetandet självt är förändring.

1.3.3 Truism: Ett tillstånd utvecklas antingen till det bättre eller till det sämre.

1.3.4 Medvetandet kan inte ha sig självt till objekt. Kan historien det?

1.3.5 Det är en hårsman mellan himmel och helvete.

Om människan

2. Ensamhet är en rät linje...

2.1 Ensam blir människan halv.

2.1.2 Det tar ett liv att lära känna sig själv.

2.2 När man är barn, vill man göra sådant som vuxna gör. När man sedan själv är vuxen, gör man sådant man gjorde (eller borde ha gjort) som liten.

2.2.1 Liksom hos andra primater är förmågan att imitera väsentlig för människan. Från pälsdjuren har vi fått vanan att bära kläder, medan vi lärt oss musik, vävnads- och byggnadskonst från insekterna samt flygteknik och sång från fåglarna.

2.3 Drömmarna är människans rötter. De utvecklas bäst i mörker.

2.3.1 Drömmer gör man ensam. Det materiella upplever man tillsammans. Låt inte ditt liv bli till en dröm — det kan bli en mardröm.

2.3.2 Drömmens landskap: Olika platser i drömmen förknippas alltid med *samma* känslor.

2.3.3 Somliga tar till drastiska medel såsom vapen. Andra brukar böner och fasta. Åter andra skriver böcker. Inte för att tjäna stora pengar, utan för att, när de väl nått målet, få vara i fred med sina drömmar.

2.4 Reklammannen är vår tids legosoldat.

2.4.1 Det fanns dagar då även böckerna vände honom ryggen...

2.4.2 Han liknade mest en pappersblomma och hade heller aldrig riktigt levt.

2.4.3 Ofta tyckte han sig vara en lesbisk kvinna i en mans kropp.

2.5 Att känna sina egna fel kan vara den bästa egenskapen.

2.5.1 Såsom man bedömer andra, dömer man till sist sig själv.

2.5.2 Den ödmjukes sårande tanklöshet kan man ha långt större overseende med än den överlägsnes.

2.6 Verklig styrka är att kunna visa sin egen svaghet.

Om känslorna

3 Om kärleken inte funnes, skulle diktarna uppfinna den.

3.1 Hjärtats språk kräver en nation — utan gränser.

3.1.1 Bortom ord: Ett par älskande är två som inte längre har något att säga varandra.

3.1.2 Vänner lägger bort titlar, älskande sina rätta namn.

3.2 Man vill vara nära den man älskar och älskar därför den man har nära.

3.2.1 För de flesta älskande är *en* spegelbild tillräckligt. Den som behöver flera sådana, behöver också flera jag.

3.3 Sinnessjukdom måste vara en känslans bankrutt.

3.4 Hon sa: ”Fåglar flyger inte av lycka.”
Jag svarade: ”Inte heller vi människor...”

3.4.1 Lycka är att *känna* sig lycklig — inte nödvändigtvis att vara det.

3.5 Skönhet är en gyllene medelväg.

3.5.1 Liksom vitt ljus är summan av alla färger, är skönheten både summan och frånvaron av det fula i världen.

3.5.2 Att skåda det sköna är att se sig själv förklarad.

3.5.3 Skillnaden mellan konstverk och hantverk är att det förra fordrar ett visst mått av originalitet.

3.5.4 Konsten vänder inte bort sitt ansikte.

3.5.5 En komedi refererar till det välkända och dagsaktuella; den åldras hastigt. Tragedin, däremot, utgår från det okända, allestädes närvarande; därför griper oss än i dag skådespel av antika tragöder.

3.6 Det är lika illa att bejaka sitt lidande som att förneka det.

3.6.1 Den sorgsne säger: ”Tyck inte synd om mej, tyck bara *om* mig!”

3.6.2 Den bedrövade: ”Jag gråter, alltså är jag.”

3.6.3 Godhet är att möta världen obehärdad och att kunna förlåta. Endast genom lidandet kan vi förstå detta.

3.7 Egoism kan mycket väl uttryckas med ett ’vi’. Den stora gemenskapen finns i ordet ’du’.

3.7.1 Den som missunnar någon att vara en aning jagcentrerad är själv den störste egoist. Sann kärlek och medkänsla föds ur betraktandet av vårt eget jag.

3.7.2 Utan att lyssna upprepade han: ”Jag är alldeles för självupptagen!” Jag tänkte: ”Vilken oförbätterlig egocentriker!”

3.8 Hon sa: ”Varför inte hämnas?” Jag svarade: ”Skulle aldrig nedlåta mig. Hämnd och svart-sjuka är för de otillräckliga.”

Om språket

4 Det man från början förkastar, förstår man heller aldrig.

4.1 Människans motsvarighet till djurens luktsinne är språket. Att namnge är att identifiera.

4.1.1 Språket var det som i begynnelsen gjorde *homo sapiens* till den tänkande arten.

4.1.2 Alla tungomål har uppstått ur ett gemensamt ursprung, där skratt, gråt och olika gester kan ha varit de första beståndsdelarna. Tvekljud hör likaså till språkets äldsta beståndsdelar och signalerar om fortsatt uppmärksamhet.

4.1.2 Språket är oändligt av samma anledning som universum: Det förändras ständigt, och en absolut gränsdragning till det utomspråkliga är svår, för att inte säga omöjlig, att genomföra.

4.1.3 Musiken är människans ingång till språket.

4.1.4 Till sin natur är språket tillbakasyftande.

4.1.5 Religionen är en företeelse, som sammanhänger med språket och svarar på frågor, som inte kan besvaras på annat vis.

4.2 Det krävs två för en sanning.

4.2.1 Säg aldrig sanningen till en bedragare (och om du någon gång gör det, låt honom tro att det är en lögn).

4.2.2 Desinformation är också information — för den som kan tyda den.

4.3 Det kan ofta vara svårt att uttrycka sig enkelt.

4.4 Ett är värre än att bli missförstådd av sina kritiker: att bli feltolkad av sina anhängare — och hyllad.

4.5 En mussla skulle inte överleva, om den aldrig öppnade sig.

4.5.1 Pärlan blir inte sällan musslans död.

4.5.2 En i mängden: ”Jag hade inget att säga och sa det... Jag hade inget att förlora och förlorade detta...”

4.5.3 Han tänkte: ”De i anden fattiga måste ständigt hävda sig. Därför är de så frikostiga med tomma ord.”

4.6 Blyerts är blyertspennans hjärta.

4.6.1 'Falsk' stavas inte sällan 'a-r-t-i-g'.

5 Frånvaron av diftonger i många moderna språk härrör troligen från deras ortografi. Många dialekter saknar eget skriftspråk, liksom modern engelska. De är därför rika på diftonger.

Om samhället

5 Kultur är det som de flesta människor i ett samhälle förväntas känna till.

5.1 Allt skapande bygger på gemenskap.

5.2 Det är resultatet som räknas.

5.2.1 Ibland kan också en utopi vara värdefull. Som när man styr efter Polstjärnan. Man kommer (oftast) dit man ska men når aldrig himlen.

5.2.2 Barnets roll i kristendomen motsvarar proletarietets i marxismen.

5.2.3 Fordom var kyrkan stadens högsta byggnad. Affärsmännens skyskrapor ger på liknande sätt utrymme åt dagens religion.

5.2.4 Det sägs att man inte ska blanda ihop religion och politik. Religion *är* politik.

5.3 För den som kan konsten att falla är ett fall inte så hårt.

5.3.1 En häst trampar aldrig på en kullfallen ryttare, medan somliga människor gärna sparkar på den som ligger ner. Vilket beteende är mest djuriskt respektive mänskligt? (Biskop Jonathan Swift visste kanske besked.)

5.4 Djur utgör en naturlig del av vårt samhälle.

5.4.1 Människan skapade hunden men vet ändå inte hur det är att vara hund.

5.4.2 Storstadens sång är likt talgoxens forna *ti-ti-fü* numera ett hektiskt *ti-tü ti-tü ti-tü...*

5.4.3 ”Vi rymmer!” pep mössen, sprang så till ekorrhjulet.

5.5 Den som tar makten med våld, måste härska med våld.

5.5.1 Diktatorn tänkte: ”Fiender är bättre än inga vänner alls!”

Om tiden

6 I ett antal stillbilder kan man förnimma en rörelse. Tid är negation.

6.1 Att skapa är att stiga från det förflutna till det kommande.

6.1.1 Försök sätta fingret på framtiden — då kröker sig verkligheten.

6.2 Evigheten är ett människoliv. Inget förintas; allting bara förändras.

6.2.1 Då jag dör, dör en bit av världen. Där världen fortgår, lever ännu en bit av mig.

6.2.2 Vem vill ha evigt liv, när det finns evighetens ungdom?

6.3 Man blir inte äldre än tjugofem, bara glamlare (och mera sliten).

6.3.1 Att åldras är att sjunka allt djupare in i tingen.

6.3.2 Den gamle sa: ”Det finns något vackert i varje årstid.” Jag tänkte: ”Så säger man om hösten.”

6.3.3 Hösten är som en stor final i ett orkesterstycke. Här finns alla årstider utkristalliserade till olika teman.

6.4 Om natten inte funnes, vore dagen inte lika vacker.

6.4.1 Befria en bild från dess skuggor! Vad återstår?

Kommentar

s 7 ”Till Christina!”

Med sina gröna ögon är diktens kvinnliga ’du’ en symbol för svensk natur men också ett själslandskap. En vadslagning resulterade i denna prolog ”im Himmel”.
[Stockholm 19 september 1995.]

s 11 ”Skymning”

Dikten är en s k *haiku*, vilken består av tre rader med vardera fem eller sju stavelser (5–7–5). På japanskt vis ställer den ögonblicket mot evigheten.
[Stockholm 21 september 1995.]

s 12 ”Se aldrig länge mot solen!”

Dikten tillkom under den korta frist skalden erhöll mellan sin gymnasietid, som avslutades den 6 juni 1980, och värnpliktsmånaderna, som inleddes den 14 juli samma år.
[Tyresö juni 1980. Stockholm juni 1989.]

s 13 ”Mitt hjärtas fågel”

Texten apostroferar en okänd kvinna.
[Tyresö april 1983.]

s 14 ”Eftertanke”

Roslagens natur har inspirerat denna dikt om att slå sig till ro.
[Tyresö maj 1986.]

s 15 *"Ord för din mun"*

Dessa strofer, skrivna till en ung kvinna, utgör en del av en överenskommelse. Landskapet har hämtats från ungdomsårens Tyresö. [Tyresö 3 november 1985. Stockholm 13 oktober 1995.]

s 16 *"Romans I"*

Tema för denna romans, som anknyter till HJALMAR GULLBERGS (1898–1961) "Kyssande vind" (1933) och BO BERGMANS (1869–1967) "Melodi" ("Bara du går över markerna", 1917), är luften och den första kärleken. Hela trilogin har inspirerats av EDVARD MUNCHS (1863–1944) målning "Kvinnan" (1895). [Stockholm 25–27 oktober 1995.]

s 17 *"Romans II"*

Elden och den mogna kärleken utgör tema för denna dikt. Inledningen alluderar på ERIK AXEL KARLFFELDTS (1864–1931) "Lindelin" (1902). Slutstrofen har som intertext samme skalds "Dina ögon äro eldar" men också JOHANNES EDFELTS (1904–97) "Svedjeland". [Stockholm 18, 23 januari 1996, 8 november 1995.]

s 18 *"Romans III"*

Döden är tema för trilogins sista dikt, som också kretsar kring kärlek, hopp och tro. Eldsymboliken från tidigare avslutas i första strofen och övergår sedan till metaforer centerade kring vatten och jord. Dialog sker med ERIK JOHAN STAGNELIUS (1793–1823). [Stockholm 4 mars, 29–31 maj 1996, 21, 23, 27 juni, 20 juli 1997.]

s 19 *"Narcissus"*

Dikten bygger på ett välkänt motiv från OVIDIUS (43 f Kr–17 e Kr) skrift *Metamorphoses* och inspirerades även av dubbelalbumet *Stevie Wonder's Journey through the Secret Life of Plants* (1979). Att söka sanningen innebär paradoxalt nog ett fjärmande från den objektiva verkligheten. Verstekniskt är detta sam-

ma typ av sonett som FRANCESCO PETRARCA (1304–74) skrev, dvs fyra jambiska, hyperkatektiska strofer med rimflätningen ABBA ABBA CDC DCD eller liknande. På traditionellt maner finns en motsättning mellan oktett (rad 1–8) och sextett (9–14). [Tyresö juni 1980. Stockholm 15, 17, 19 november 1997.]

s 20 *"Serenad"*

Denna dikt, som diskuterar konstens villkor, har delvis lånat sin meter från medeltidsballaden. [Tyresö oktober 1983. Stockholm 21–22 april 1996.]

s 21 *"On the Dance Floor"*

The poem, written on Halloween, describes cultural meeting and appears like some modern song lyrics, e.g., Billy Idol's "White Wedding" (1982) and David Bowie's (Iggy Pop's) "China Girl" (1983). It was initially inspired by a sequence on Swedish television (TV 8) about voodoo in the Caribbean and can be viewed as a celebration to the colored woman. [Stockholm November 2, 1997.]

s 22 *"In My Mind"*

These verses depict a young mother and her sudden meeting with a stranger. It's also about getting older. The iambic meter refers to an English tradition. Like some other poems, this one is written entirely in the poet's head. Rhyme and meter make that process easier. [Stockholm June 6, 2–3, 1997.]

s 25 *"Själarnas harmoni"*

Texten kretsar kring det allmängiltiga i språkets natur. [Tyresö februari 1980.]

s 26 *”Riddaren av den borgerliga skepnaden”*

Raderna om ”vår tids Don Quijote”, vilken i MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRAAS (1547–1616) ursprungsversion (1605–15) förläst sig på riddarromaner och av sin vapendragare Sancho Pancha kallas ”Riddaren av den Sorgliga Skepnaden”, tillkom under skaldens första termin vid universitetet i Uppsala.
[Tyresö december 1981.]

s 27 *”Stål och motor”*

Dikten fick ny aktualitet i februari 1998, då skalden som passagerare råkade ut för en bilolycka på motorvägen mellan Stockholm och Arlanda till följd av svår halka.
[Tyresö mars 1982.]

s 28 *”Det blåa rummet”*

Dessa strofer, som beskriver människans villkor, har inspirerats av italienaren CESARE PAVESES (1908–1950) berömda dikt ”Jorden och döden” (”La terra e la morte”, 1945).
[Tyresö mars 1982.]

s 29 *”Glas”*

Enligt JEAN-PAUL SARTRE (1905–1980) bör en litterär text vara osynlig som glas. Här är det dock närmast fråga om konstglas.
[Stockholm juli 1989, 8 augusti 1999.]

s 30 *”Det finns en port”*

Stämningar hos FRANZ KAFKA (1883–1924) inspirerade. Atmosfär har även hämtats från skaldens trappuppgång i Stockholm. Dikten är skriven på 200-årsdagen av den franska revolutionen. Versmåttet utgör en variant på fornnordisk knittel.
[Stockholm 14 juli 1989.]

s 32 *"Lindansaren"*

Rubriken syftar på någon som alltför mycket bryr sig om världsliga ting. Återigen ett japanskt versmått. Den s k *tankan* består av fem rader, där stavelsernas antal växlar mellan fem och sju i en viss ordningsföljd.

[Stockholm 3 oktober 1995.]

s 33 *"I förbigående"*

Förutom olika skyltfönster i Stockholm och en kort tid som pryande varuhusdekoratör har dikten inspirerats från omslaget till ROXY MUSICS album *Manifesto* (1979). Detaljhandeln visade sjunkande försäljningssiffror i mitten på 1990-talet.

[Stockholm 12 januari 1995.]

s 34 *"M/S Estonia in memoriam"*

Denna text har huvudsakligen tillkommit ett år efter katastroffärjans förlisning natten till den 28 september 1994, då 852 människor omkom på Östersjön. Endast 137 liv kunde räddas av tillskyndande fartyg och ytbärgare. Sjögången återfinns i metern.

[Stockholm 12 oktober 1994, 23–24 september 1995, 18 mars 1999.]

s 35 *"Beauty on Water"*

The first stanza partly traces SANDRO BOTTICELLI'S (1445–1510) painting "The Birth of Venus." Every soul is destructible while spirit and matter are not. This is the same kind of 'false' sonnet that WILLIAM SHAKESPEARE (1564–1616) wrote, i.e., iambic pentameter with the rhyme structure abab cdcd efe fgg.

[Stockholm November 8–10, June 14–15, 1997.]

s 39 *"En diktares tysta spår"*

Stämningarna är delvis hämtade från Tyresö och Fårö. Den speciella rytmen imiterar stranddyningar.

[Tyresö november 1981.]

s 40 *”Poseidon”*

Hotet om undergång ställs i dikten mot kulturens ansikte. De omnämnda skulpturerna ”Poseidon”, ”Musicerande änglar” och ”Orfeus” återfinns samtliga i en eller annan form på MILLESGÅRDEN utanför Stockholm. Den i *Dagens Nyheter* avbildade oljemålningen ”Sergelstorg efter neutronbomben” har även inspirerat. Dikten tillkom då skalden studerade humaniora vid Uppsala universitet och ofta befann sig på resande fot. Versmåttet är av forngermansk typ och kallas hildebrandstrof. [Tyresö — Stockholm — Uppsala januari–februari 1982.]

s 42 *”Under stjärnor”*

Naturskildring från Nyfors och Vättingesjön (Tyresö-Flaten). Dikten anspelar på KARLFELDTS ”Sub luna” (1927). [Tyresö december 1980. Stockholm juni 1989.]

s 43 *”Hjärtats törst”*

Sensommaren i Tyresö har inspirerat. Det självförbrännande temat framhävs genom att versraderna 2–4 genomgående för-lorar en stavelse i förhållande till föregående rad. [Tyresö juni 1982, november 1985. Stockholm februari 1995.]

s 44 *”Riddaren och jungfrun”*

Texten är kalkerad på RICHARD BERGHS (1858–1919) målning ”Riddaren och jungfrun” (1897), där den manlige gestalten fått VERNER VON HEIDENSTAMS (1859–1940) drag. Sista strofen alluderar på ett par rader i dennes dikt ”Paradisets timma” (1915): ”Du äng, låt kalkar glimma/ kring älfvans lätta häl.” [Tyresö 29–31 maj 1982.]

s 46 *”Betraktelse”*

Jämför HERAKLEITOS (ca 540–ca 480 f Kr) ord om förändringen: *panta rei* (”allting flyter”). Slutraderna anspelar på BRUNO

LILJEFORS (1860–1939) iakttagelse av hur en fågels fjäderdräkt sammanfattar dess livsmiljö.

[Tyresö 7 november 1985.]

s 47 ”*Kålmasken*”

Denna dikt är inspirerad av GUSTAF FRÖDINGS (1860–1911) sena versmonologer.

[Tyresö 9, 21 augusti 1983.]

s 48 ”*Fragment*”

De delade hexameterraderna handlar om STAGNELIUS.

[Tyresö januari 1985.]

s 49 ”*Höstmåne*”

Åter en *haiku*-dikt. I en äkta sådan bör årstiden framgå.

[Tyresö 11 september 1983. Stockholm 21 oktober 1996.]

s 50 ”*Vandrarens nattsång*”

Tolkning av JOHANN WOLFGANG VON GOETHES (1749–1832) berömda dikt ”Wandrer's Nachtlied”, som i original lyder: ”Über allen Gipfeln/ Ist Ruh,/ In allen Wipfeln/ Spürest du/ Kaum einen Hauch;/ Die Vögelein schweigen im Walde./ Warte nur, balde/ Ruhest du auch.”

[Stockholm 27 november, 5 december 1995.]

”Under en vårsky ska vi traska
mot skymningsland och iskall död.
Så låt mig brinna, bli till aska,
som flammor upp med höstens glöd
och färgar horisonten röd...”